

j u l					
jeg, mig, min, mit, mine 	klippe 	pynte 	juletræ 	kugle 	stjerne
vi, os, vores 	pakke ind 	syng 	julesang 	engel 	hjerter
Julemanden 	lave småkager 	komme (med) 	gave 	lyskæde 	stop
nissen 	bage 	honningkagemand 	adventskrans 	stearinlys 	noget andet

Om Isaac-Danmark

Formand:
Sissel Madsen
Center for Rehabilitering og Specialrådgivning,
Odense
Tlf.: 63 14 05 67

e-mail:
sissel.madsen@soc.regionsyddanmark.dk
CVR nr. 29948445

Sekretær:
Margit Grønkjær
Kirkebækskolen
Kløvervænget 51
2625 Vallensbæk

margit.groenkjaer@skolekom.dk

Indmeldelse kan ske hos formanden eller et bestyrelsesmedlem.

Kontingent pr. år (dækker medlemskab af både det internationale ISAAC og ISAAC-Danmark):

AAC bruger	kr..... 275,-
Enkelt medlem	kr..... 470,-
Studerende/pensionister	kr..... 325,-
Dobbelt medlemskab (Institutioner/skoler)	kr..... 900,-
Trippel medlemskab (Institutioner/skoler)	kr.....1.350,-
Støttemedlem	kr.....2.500,-

ISAAC officielle tidsskrift: "Alternative and Augmentative Communication – ACC",
abonnement pr. årgang kr..... 540,-

ISAAC-NYT

Medlemsblad for medlemmer af foreningen ISAAC Danmark
(*International Society for Augmentative and Alternative Communication*)

Redaktør: Susanne Limskov
e-mail: suli@varde.dk

Bladet udkommer normalt 3 gange om året.

Deadline til næste nummer er 15 februar 2014..

ISSN nr. 1397-0747
Oplag: ca. 200 stk.
Tryk: Sissel Madsen
Layout: Gert Krabsen

Foreningens hjemmeside: www.isaac.dk

Foreningens postadresse:

ISAAC Danmark
c/o Sissel Madsen
CRS
Heden 11
Postboks 149
5100 Odense C

Alle henvendelser på redaktionelle spørgsmål stiles skriftligt til redaktionen.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der indsendes uopfordret.

Forsiden:
Det er jo den årstid....
..

Bagsiden:
*Albert Camus * 7. november 1913..*

Indhold

Om Isaac-Danmark	2
Redaktørens hjørne	3
Sissel summer	4
Bestyrelsesarbejdet siden sidst	4
UPS	6
Struktur i dagligdagen..	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Generalforsamling 2014..	7
Bestyrelsen kalder..	8
Ny informationsfolder	8
The AAC Evidence Base.....	9
Faciliteret kommunikation..	9
Gennem helvede to gange.....	10
Shining a Light.....	11
Dansk forskning i social interaktion og ASK..	12
ISAAC konference 2014 i Lissabon.....	12
Søren Kierkegaard for alle.....	13

Redaktørens hjørne

v/Susanne Limskov.

Det er vist ikke første gang, jeg skriver, at tiden flyver – ja, den farer især af sted, når vi nærmer os julen. Dejligt ikke at kede sig! Snart er det tid at skue bagud, hvad nåede vi, hvad nås måske til næste år. Vi har afholdt en spændende konference sammen i Vingsted, og arbejdsgruppen er klar med ISAAC konferencen 2014, som nok kan matche.

Den spændende rapport "*Mennesker med komplekse kommunikations behov – en analyse af tilbud og barrierer for indsatsen på området*" så dagens lys i maj måned. En bred tværfaglig arbejdsgruppe har skrevet en rapport, som forhåbentlig har og vil sætte mere fokus på området.

I 2014 kan ISAAC Danmark fejre sit 25 års jubilæum – og det vil vi gøre! Du kunne bl.a. bidrage med en lille eller stor artikel i årets første nummer af bladet.

Til slut vil vi gerne ønske jer alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår!

Sissel summer

I januar har Isaac Danmark 25 års jubilæum. Tænk lige 25 år tilbage, tja, da vidste jeg ikke noget om lige denne del af verden, for jeg gik i 1. g på gymnasiet.

Det eneste jeg havde opdaget, som kunne være en smule derhen ad var, når jeg gik med Else-Marie til mønttelefonen under kældertrappen, og hun ringede hjem for at give sin mor en besked. Jeg forstod ikke et muk. Hun kunne nemlig skifte mellem rigsdansk og rigtig sønderjysk på et splitsekund. Men siden hen er jeg blevet god til at lytte. Lytte efter toner og variationer, lyde der lyder som ord, lyde som har en betydning.

Jeg møder selvfølgelig stadig personer, som jeg ikke forstår. Men det kan jo egentlig også ske med talende personer. Jeg kan da møde personer, hvor der vælter ord ud af munden, men jeg har stadig ikke forstået meningen.

Ved både de talende og de der taler uden ord gælder det at lytte, og nogle gange må man lytte med hele kroppen. Jeg tænker, det ofte handler om tid. Tid til at lytte.

Hvis man giver den tid både til sig selv og et andet menneske, så kan der skabes kontakt og man kan måske få informationer, viden eller en ny ven. Så gå ud i verden og giv dig tid til at lære et andet menneske at kende.

Vi ses til generalforsamlingen i Vingsted. Kom og gør din indflydelse gældende og vær med til at fejre vores jubilæum.

--- 0 ---

Bestyrelsesarbejdet siden sidst

v/Margit Grønkjær

Bestyrelsen holdt møde i juni - og i september havde vi det lange møde over 2 dage, hvor der blev arbejdet intensivt. Herudover har vi haft Skype-møde.

Konferencegruppen har desuden haft diverse Skype-møder for at få konferencen på plads.

Vi beklager, at konferenceprogrammet er senere ude end sidste år. Det skyldes, at vi så gerne ville have fat i John Costello, som er en travl herre at få svar fra.

Vi synes selv, at det er lykkedes at få et højt kvalificeret og internationalt program på plads, nu håber vi på at I, trofaste læsere, vil hjælpe os med at udbrede kendskab til konferencen.

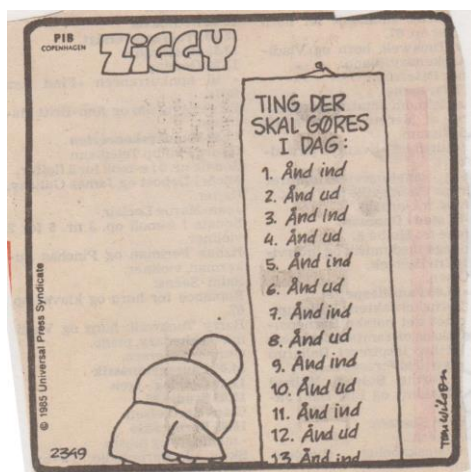
ISAAC er ikke bare en konferencearrangør; vi har haft mange andre sager på programmet, og det der har fyldt mest, har været rapporten om *mennesker med komplekse kommunikationsbehov*, som vi også havde en del rugbrødsarbejde med i vores arbejdsweekend, fordi den skulle udsendes til næsten 500 samarbejdspartnere.

Vi arbejder løbende med at forbedre kommunikation på hjemmesiden, i nyhedsbrevet og på Facebook. Hjælp os på Facebook, så den kan blive mere levende! Det bliver den kun, hvis vi bruger den som forum.

Desuden har vi på hvert møde punkter til orientering og diskussion, som den internationale ISAAC har lagt ud til os.

--- 0 ---

Struktur i dagligdagen..

..

--- 0 ---

VIL DU SIGE NOGET – KAN DET VENDE.

Enhver person der ikke har verbalt sprog, kender disse ord og ville knække sig i lange baner, men da de fleste mennesker, her iberegnet os med handicap, som reglen er pæne høflige mennesker, beholder vi maden indenbords. I de fleste tilfælde kan det jo vente - alt kan i groveste fald vente hvis man ser bort fra konsekvenserne. Hvis man vil sige man er ved at dø af sult og man ikke bliver forstået, er konsekvensen at man bare må vente, til maden bliver sat på bordet og man kan spise.

Groft sagt behøver der ikke at blive kommunikeret, for dybest set er det ikke nødvendigt, for vi bliver ordnet og får mad.

Nuvel, vi vil måske godt have indflydelse på hvad vi spiser, men vi dør ikke hvis vi ikke lige forstås den dag. Ikke behageligt nej, men bortset, fra det sociale i det, kunne der spares mange personale/hjælper timer ved at snakke så lidt som muligt sammen, - ikke, at jeg vil anbefale dette.

En lille ubetydelig ting jeg tit oplever, men som meget godt viser hvor nemt det som hjælper er at overtage diverse valg, kunne hedde: - at de vælger det tøj jeg får på, og jeg lader det ske, fordi det ikke er vigtigt. Man kan så stille spørgsmål til om det dybest set alligevel ikke har en betydning for mig siden jeg har taget det med her.

Det rejser 2 spørgsmål:

1. *Hvorfor gør jeg ikke noget?* Jo jeg gider ikke have det besvær.

2. *Jeg har vel efterhånden indset jeg må vælge mine kampe.* Det har jeg nok lært mig i de 10 år hvor jeg som ung boede hjemme hos mine forældre; en god tid men også en tid hvor kompromiserne 'stod i kø' sammen med en konstant dårlig samtidighed over at være til besvær: Mor jeg skal tisse, eller have sat nyt papir i skrivemaskinen. Her lød min mors stemme nu og da, kan du ikke vente for jeg har hænderne nede i bolledejen, nå ja alt kan jo vente, med forskellige konsekvenser til følge.

Det er svært at hamle op med, - selv for personer der kan gøre opmærksom på sig selv og sine behov. Det rejser så spørgsmålet om, i hvor høj grad personer med multiple funktionsnedsættelser bliver forstået og taget alvorlig. Jeg syntes det er alt for tilfældigt hvordan tilværelsen udvikler sig for det enkelte menneske da det alt for tit kommer an på hvilke mennesker der får med én at gøre.

Tager de sig tid til at forstå det menneske og se deres ofte små signaler? hvilken undervisning får de?

En anden vigtig faktor er hvad det enkelte barns familie magter og står til for at varetage deres handicappede barns tarv, og nu hvor der grundet kommunalvalget bliver snakket meget om disses gøren og laden, må jeg desværre konstatere at det ikke er ligegyldigt i hvilken kommune familien bor.

--- 0 ---

Generalforsamling 2014..

Indkaldelse til ISAAC Danmarks generalforsamling

Mandag den 24. marts 2014 kl. 17.00-18.00 på Vingstedcentret

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Godkendelse af dagsorden
3. Valg af referent
4. Valg af stemmetællere
5. Bestyrelsens beretning
6. Godkendelse af regnskabet 2013/2014
7. Budget 2014/2015
8. Indkomne forslag
9. Valg af bestyrelsesmedlemmer

§4 Stk. 5

Hvert medlemsnummer har en stemme. Der kan kun stemmes ved personligt fremmøde. Medlemmer i kontingentrestance har ingen stemmeret.

På valg er:

- Formandsposten, Sissel Madsen, genopstiller ikke
- Sekretærposten, Margit Grønkjær, genopstiller

Bestyrelsesposter:

- Hanne Rohde, genopstiller
- Birgitte Brandt, genopstiller

10. Valg af suppleanter

På valg er:

- Susanne Limskov, genopstiller ikke
- Pernille Bagner Carlsen, ikke afklaret

11. Valg af revisorer

- Ole Brunbjerg, genopstiller

12. Eventuelt

--- 0 ---

Bestyrelsen kalder..

Måske er det lige dig!

Som det ses af indkaldelsen til generalforsamlingen bliver der plads til nye medlemmer i bestyrelsen til marts.

Har du lyst til at være med i et fagligt, underholdende, frivilligt, arbejdsomt og interessant fællesskab?

Så henvend dig til et medlem af bestyrelsen og hør mere - eller stil op direkte ved generalforsamlingen.

--- O ---

Ny informationsfolder

v/PR-gruppen

Vi vil gerne være flere medlemmer i ISAAC Danmark. Så benyt lejligheden til at uddele informationsfolderen.

Der er ved at blive lavet en ny, opdateret udgave, som forhåbentlig er klar, når I læser dette. I finder den som en PDF-fil på www.isaac.dk. Den kan også bestilles udskrevet ved at sende en mail til kasserer@isaac.dk.

--- O ---

The AAC Evidence Base..

v/ Hanne Rohde

Communication Matters, som er ISAAC i Storbritannien, har lavet dette fremragende website, hvor man kan få en masse at vide om AAC/ASK.

Hvis man ikke ved så meget om AAC/ASK, og gerne vil vide mere, kan man her læse cases og få forklaring på en masse fagudtryk.

'Published Evidence' er en liste over artikler, der er udgivet. Her kan man finde litteratur, hvis man skal skrive en opgave eller et speciale om AAC/ASK.

Det er desværre nødvendigt at være rimelig god til at læse engelsk faglitteratur for at få glæde af websitet, men alligevel kan jeg kun anbefale at besøge siden, som kan give mange spændende informationer og en masse viden.

www.AACknowledge.org.uk

--- O ---

Faciliteret kommunikation..

v/ Sissel og Hanne

De sidste 10 år har flere medlemmer verden over opfordret ISAAC International's Executive Board til at komme med input om *Faciliteret Kommunikation* (FC) brugt som AAC metode. Derfor har Executive Board i ISAAC International fundet det nødvendigt at nedsætte et udvalg, der skal undersøge omfanget af videnskabelig evidens bag Faciliteret Kommunikation.

I den forbindelse har vi modtaget en omfattende mængde materiale om FC, og alle er velkomne til at supplere udvalget gennem Executive Board med yderligere materiale, som de har kendskab til.

Nogle medlemmer er af den mening, at ISAAC skal have en mening om FC, men den diskussion bliver først aktuel, når udvalget har afsluttet deres arbejde. Vi forestiller os, at det vil blive et punkt på næste års Council Meeting i Lissabon.

I bestyrelsen har vi ingen speciel mening om Faciliteret Communication, men er klar over at emnet for nogle er kontroversielt. Vi modtager gerne erfaringer og synspunkter på området, som vi kan viderebringe til ISAAC International.

Materialet, vi har modtaget er meget omfangsrigt, og vi har derfor besluttet at gøre det tilgængeligt ved at lægge det i en særlig mappe på vores hjemmeside www.isaac.dk.

For interesserede har Wikipedia en lang artikel om FC på engelsk, www.hjernetips.dk har en noget kortere på dansk, og på hjemmesiden www.fc2000.dk kan man finde oplysninger om FC i Danmark.

--- O ---

Gennem helvede to gange..

Bog anmeldelse v/ Sissel

Mette Barslund har skrevet en erindringsbog. De første 2/3 af bogen handler om hendes barndom og ungdom som misbruger af stoffer. En skildring af et hårdt miljø, hvor livet leves fra dag til dag og man som dealer overlever på andres ulykke, for at finansiere sit eget misbrug. Om diverse behandlingsmuligheder, fængsel og hospitaler.

En omtumlet tilværelse vist i glimt og ikke mindst huller, hvor hukommelsen ikke slår til.

Denne del af fortællingen foregår i 70'erne. Så springes der frem til 00'erne. Her følger en beskrivelse af et sygdoms- og genoptræningsforløb, hvor Mette langsomt genvinder funktioner efter en blodprop i hjernestammen. En beskrivelse af, hvordan det er ikke at kunne kommunikere med talen i en lang periode med respirator og siden manglende kontrol over stemmen.

Bogen giver professionelle indblik i, hvordan det er at være i et genoptræningsforløb med op og nedture og hvad det betyder, at de professionelle får informationer og forholder sig til dem.

Hele bogen er skrevet og redigeret via øjenstyring, da Mette har delvis hovedkontrol, men ellers ikke har kontrol over sine bevægelser.

Mette ønsker at dele sin viden via foredrag og kan kontaktes via sin hjemmeside

www.mettebarslund.com

--- 0 ---

Shining a Light..

on Augmentative and Alternative Communication

En engelsk forskningsrapport

I 2009 fik ISAAC i England bevilliget £467.751, lidt over 4 millioner kroner, til at forske i AAC.

Pengene kom fra tipsmidlerne, og nu foreligger rapporten færdig. Den er interessant for os, fordi vi på mange måder kan sammenligne os med England, der har et velfærdssystem, der trods forskelligheder på mange måder ligner det danske.

Rapportens formål har bl.a. været at kortlægge den service, der gives på AAC området i Storbritannien og undersøge udbredelsen af og behovet for AAC.

I pressemeddelelsen kan bl.a. man læse at

- Det anslås, at 0,5 % af befolkningen i Storbritannien (316.000) kan have/har gavn af at bruge en eller anden form for AAC (529 personer pr 100.000)
- Det anslås, at 0,05 % (31.600) kan have gavn af et elektronisk hjælpemiddel
- Forskningen viser, at ud af de 31.600 er det kun 9.000, der bruger et elektronisk hjælpemiddel.

Det er da tankevækkende!

ISAAC i England hedder Communication Matters.

På deres hjemmeside www.communicationmatters.org.uk kan man læse mere, det er dog i skrivende stund endnu ikke muligt at downloade rapporten.

--- O ---

Dansk forskning i social interaktion og ASK..

Vi har kontakt med *Maja Pilesjö*, der er PhD og adjunkt ved Institutet for Sprog og Kommunikation på Syddansk Universitet i Odense. Hun forsker indenfor social interaktion og ASK. Hvis der er nogen af jer, der går med tanker og spørgsmål indenfor dette område, som kunne være interessante at studere nærmere, er I meget velkomne til at kontakte Maja.

Det kan f.eks. være hvordan et hjælpemiddel eller en metode fungerer i interaktion. Det vil være fint, også med løse idéer. Der kan ofte være langt fra idé til finansiering af et konkret forskningsprojekt, så det er langt fra alle idéer, der når videre. Omvendt er det jo en god mulighed at kunne bidrage med tanker fra praksisverdenen til forskningsverdenen.

Indimellem er der også brug for kontakt til institutioner i Odense-området, hvor de studerende på audiologopæd-studiet kan komme på studiebesøg – og eventuelt bidrage i helt konkrete små opgaver på området, der ellers er svære at nå i en travl hverdag.

Majas email-adresse er: msp@language.sdu.dk

--- 0 ---

ISAAC konference 2014 i Lissabon - Discover Communication

Som altid vil vi i bestyrelsen gerne høre, hvilke af ISAACs medlemmer der regner med at deltage i konferencen i Lissabon næste sommer.

Og vi vil da især gerne høre, hvis danske deltagere – det være sig ISAAC medlemmer eller ej – har fået optaget præsentationer, workshops eller posters på konferencen – så vil vi 'reklamere' for det i et kommende nummer af ISAAC nyt..

--- 0 ---

Søren Kierkegaard for alle...

v/ TAVSgruppen

I anledning af 200 året for Søren Kierkegaards fødselsdag afholdt TAVSgruppen i 2013 tre temadage for børn og unge med svære funktionsnedsættelser - med afsæt i Kierkegaards filosofiske citater. De fandt sted på ISH - Institut for Syn og Hørelse Aalborg, på Østermølle i Thisted og på Østerskoven i Hobro.

Temaet var: **At tænke og drømme - vælge og handle for at skabe mening! Hvordan kan børn, unge og voksne med svære funktionsnedsættelser via udforskning og handling erfare sig selv?**

Via alternativ kommunikation, konkrete, udklædning, spil og digitale medier fik deltagerne mulighed for at fordybe sig i Søren Kierkegaards univers gennem *oplevelser, valgmuligheder* og mulighed for *udforskning*.

Før besøget fik deltagerne en folder, der med billedkort beskrev de enkelte temahjørner.

På dagen blev deltagerne hilst velkommen af to damer fra det 19. århundrede og Søren Kierkegaard i egen høje person. De fik badges som billet og oversigtskort over temahjørnerne. Oversigtskortet er udformet i billedkommunikation - til direkte udpegning og øjenudpegning.

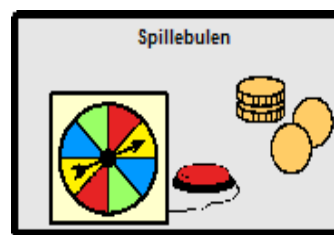

Oplevelserne var fordelt over aktivitetsrum, bygget op omkring Søren Kierkegaards citater:

“Forventningens glæde er den største”

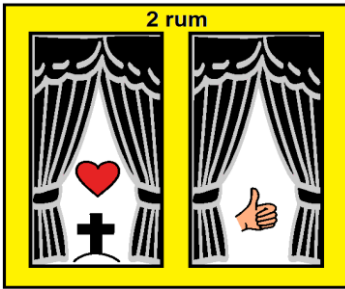
Velkommen i spillebullen! Se om du vinder!

I spillebullen handler det om at vove / tage en chance. At turde deltage og satse. Der er to valg: *dragespillet* og *roulettespillet*. Det handler om at spille sammen/mod hinanden og satse sin pulje.

Ud fra symbolkort skulle deltagerne besvare spørgsmål for at komme videre i spillet - eller vinde indsatsen tilbage.

"At vove er at tabe fodfæste en kort stund. Ikke at vove er at tabe sig selv"

En udfordring for de modige. Et sort rum med uhyggelige oplevelser!!
En digital billedopgave om ting og personer man kan være bange for.

Et kranie bag et lille gardin. Når deltagerne løftede gardinet - skreg kraniet. Følekasser med underlige og uhyggelig ting. Rum og ting kunne udforskes.

Der var samtalekort (foto og BoardMaker) om ting man kan være bange for, eller som man måske synes er spændende.

Særligt døden optog flere af de besøgende; det kom der mange gode samtaler ud af.

"Livet leves forlæns, men forstås baglæns"

I det andet rum kunne man høre og se en digital bog om livets faser og nogle af de valg man må tage i sit liv.

Store figurer, der viste personer i flere aldre. Konkreter fra livets faser, der kunne samtales om. På væggen en række billedsymboler til støtte for samtale.

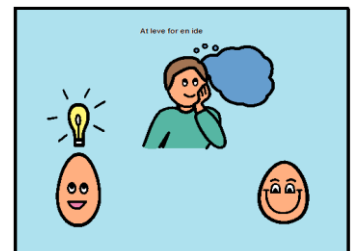
**"Hvad er sandheden andet end en leven for en idee"
"Fantasi og drømme, hvem er jeg?"**

Et udklædningsrum omkring et drømmescenarium. Her kan man lege med tanken om at være en anden end den man er!

Ud fra billedkommunikation kan deltagerne vælge at klæde sig ud som:

Aladdin, prinsesse, gammel mand, cowboy eller fin dame.

Deltagerne blev fotograferet før og efter udklædning. Via billedkort kunne de efterfølgende samtale om, hvordan det var at være en anden.

”Det store er ikke at være dette eller hint, men at være sig selv, og dette kan ethvert menneske, når han vil det.”

”At leve for en ide”

Ud fra billedkort og et billede af sig selv handler det om at skabe sin egen historie. Billedkortene fungerer som igangsætter for handlingen i historien.

Gennem billedkort fik deltagerne adgang til et varieret ordforråd, der

gjorde historierne både skæve og sjove.

Deltagerne valgte selv indholdet i deres historier. Til sidst blev historierne printet ud, så deltagerne kunne tage dem med hjem.

”At træde i karakter.”

(At opleve sig selv i musikken)

I musikværkstedet blev alle gruppernes deltagere inviteret til at træde ind i en verden af musikalske lyd. Der var mange forskellige, sjove og spændende instrumenter og musikterapeuter, som engagerede deltagerne til at turde træde i karakter og dele sine lyde med resten af gruppen. Der blev sunget, spillet og digtet sange.

Målet var at deltagerne skulle finde deres egen lyd. Alle fik mulighed for at vælge et instrument og spille deres lyd.

Hver gruppe lavede en sang om hvad de kunne og ikke kunne lide. Sangen blev til gruppens sang.

Det lykkedes at skabe en inspirerende dag omkring nogle filosofiske emner om valg, liv og død, mod, identitet og drømme; store og svære livsemner. Det hele sat i rammer, der gav mennesker med svære funktionsnedsættelser mulighed for at deltage og bidrage med egne udtryk. Det var en fornøjelse at opleve og nysgerrige børn og voksne – udforske og deltage aktivt!

På TAVSgruppens hjemmeside samler vi billeder, materialer m.v. til inspiration. Hold øje med

www.tavsgruppen.dk

How others see you, is not important..
How you see yourself means everything.

Tegning: Ana von Rebeur

Gå ikke foran mig,
måske vil jeg ikke følge dig.

Gå ikke bagved mig,
måske vil jeg ikke føre an.

Gå ved siden af mig og
vær blot min ven.

Albert Camus